

VALSTYBINĖ MOKESČIŲ INSPEKCIJA PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS

2015-12-10 Nr. (18.18-31-1)RM-26775

INFORMACINIS PRANEŠIMAS DĖL GRAŽINTINOS SUMAŽINTO DARBO UŽMOKESČIO DALIES APMOKESTINIMO

Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau - VMI prie FM) paaiškina, kaip apskaičiuojamas ir deklaruojamas pajamų mokestis nuo gražintinų neišmokėto darbo užmokesčio dalių, išmokėtinų pagal Lietuvos Respublikos asmenų, kuriems už darbą apmokama iš valstybės ar savivaldybės biudžeto lėšų, dėl ekonomikos krizės neproporcingai sumažinto darbo užmokesčio (atlyginimo) dalies gražinimo įstatymą (toliau - Įstatymas).

Informacinis pranešimas parengtas vadovaujantis Įstatymu, Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymu (toliau - GPMĮ), Gražintinos asmeniui neišmokėto darbo užmokesčio (atlyginimo) dalies, socialinių ir kitų nuo darbo užmokesčio (atlyginimo) skaičiuojamų išmokų skirtumo apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarkos aprašu ir Valstybinio socialinio draudimo išmokų ir valstybinių pensijų, kurių dydis priklausė nuo neproporcingai sumažinto darbo užmokesčio (atlyginimo), neišmokėtos dalies apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarkos aprašu, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. rugpjūčio 26 d. nutarimu Nr. 903 „Dėl Lietuvos Respublikos asmenų, kuriems už darbą apmoka iš valstybės ar savivaldybės biudžeto lėšų, dėl ekonomikos krizės neproporcingai sumažinto darbo užmokesčio (atlyginimo) dalies gražinimo įstatymo įgyvendinimo“ (toliau - Nutarimas).

Dėstomos nuostatos suderintos su Lietuvos Respublikos finansų ministerija (2015-11-30 raštas Nr. (14.16-01)-5K-1522610)-6K-1508863).

1. DĖL PAJAMŲ MOKESČIO IŠSKAIČIAVIMO IR SUMOKĖJIMO.

Įstatyme nustatyta, kad asmeniui priklausanti gražintina neišmokėto darbo užmokesčio dalis yra apskaičiuojama pagal Įstatymo 2 straipsnyje pateiktą formulę.

Kadangi pagal pateiktą formulę yra apskaičiuojama gražintina neišmokėto darbo užmokesčio dalies suma, tai pajamų mokestis turi būti apskaičiuojamas atitinkamai tik nuo šios gražintinos sumos, kaip nuo su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, taikant 15 procentų pajamų mokesčio tarifą. Nuo faktiškai ekonomikos krizės laikotarpiu išmokėtų su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių išmokų išskaičiuotas ir į biudžetą sumokėtas pajamų mokestis neperskaičiuojamas.

Pajamų mokestis išskaičiuojamas, išmokant tam tikrą gražintino neišmokėto darbo užmokesčio procentinę dalį, t. y. jis turi būti apskaičiuojamas ir sumokamas nuo kiekvienos per Įstatyme nustatytą terminą 2016, 2017, 2018, 2019 ir 2020 m. dalimis išmokamos darbo užmokesčio sumos.

Pavyzdžiui, institucija (įstaiga), 2016 m. gruodžio mėnesį išmokėdama asmenims 5 procentus Įstatymo nustatyta tvarka apskaičiuotos tais metais išmokėtinos sumos, pajamų mokestį nuo šių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, pritaikiusi 15 procentų pajamų mokesčio tarifą, išskaičiuoti ir sumokėti turės GPMĮ 23 straipsnyje nustatyta tvarka.

2. DĖL NEAPMOKESTINAMOJO PAJAMŲ DYDŽIO (TOLIAU - NPD) IR PAPILDOMO NEAPMOKESTINAMOJO PAJAMŲ DYDŽIO (TOLIAU - PNPD) TAIKYMO GRAŽINTINAI NEIŠMOKĖTO DARBO UŽMOKESČIO DALIAI.

Atitinkamą mokestinio laikotarpio (2016, 2017, 2018, 2019, 2020 m.) mėnesį išmokamai gražintinai neišmokėto darbo užmokesčio daliai GPMĮ 20 straipsnyje nustatyta tvarka apskaičiuotas to paties mokestinio laikotarpio, kurį yra išmokama išmoka, galiosiantis NPD/PNPD galės būti

taikomas, jeigu išmoka bus išmokama toje pačioje institucijoje (įstaigoje) tebedirbančiam darbuotojui. Esant darbuotojo prašymui, su darbo santykiais ar jų esmę susijusiais santykiais pajamų gavimo vietoje, pavyzdžiui, 2016 m. gruodžio mėn. išmokėtina gražintinai sumažinto darbo užmokesčio sumai taikytini 2016 m. gruodžio mėn. galiosiantys NPD ir PNP, jeigu jie nebus pritaikyti gruodžio mėnesį išmokant 2016 m. atitinkamo mėnesio darbo užmokesį. Primintina, kad per kiekvieną mokestinį laikotarpį (kalendorinius metus) neturi būti pritaikomi daugiau kaip 12 mėnesių NPD ir PNP.

Pasitaikys atveju, kad gražintinos neišmokėto darbo užmokesčio dalys už 2009 m. gegužės 1 d. - 2013 m. gruodžio 31 d. laikotarpį bus išmokamos jau nebedirbantiems išmokas išmokančioje institucijoje (įstaigoje) asmenims, taip pat atveju, kai reorganizuotos ar likviduotos institucijos neišmokėtą darbo užmokesčio (atlyginimo) dalį išmokės jos teisių perėmėjas ar kita išmokas išmokėti įgaliota institucija (įstaiga), atveju, kai atitinkamas išmokos dalis mokės ne viena, o kelios institucijos (įstaigos).

Pagal GPMĮ 20 straipsnio 4 dalį NPD/PNP taikomas tik vienoje su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų gavimo vietoje. Siekiant išvengti situacijų, kai NPD/PNP pritaikomas daugiau nei vienoje su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų gavimo vietoje, ir to pasekmėje gyventojui atsirandančios pareigos ne tik deklaruoti metines pajamas bei perskaičiuoti taikytiną metinį NPD, bet ir primokėti pajamų mokestį dėl per didelio pritaikyto metinio NPD, įstatyme numatytas išmokas (jų dalis) išmokančioms įstaigoms (institucijoms) VMI prie FM rekomenduoja NPD/PNP netaikyti, jeigu išmokas gaunantis asmuo joje nedirba.

3. Dėl NPD taikymo gražintinoms ligos, motinystės, tėvystės ir motinystės (tėvystės) pašalpų dalims.

Už 2009 m. gegužės 1 d. - 2013 m. gruodžio 31 d. laikotarpį Valstybinio socialinio draudimo išmokų ir valstybinių pensijų, kurių dydis priklausė nuo neproporcingai sumažinto darbo užmokesčio (atlyginimo), neišmokėtos dalies apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarkos aprašo nustatyta tvarka perskaičiuotų tokių pašalpų sumas (skirtumą) asmenims išmokanti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos NPD/PNP neturi taikyti.

4. Dėl gyventojui priklausančio NPD/PNP taikymo gražintinai neišmokėto darbo užmokesčio daliai ir šių dydžių perskaičiavimo.

Tie gyventojai, kurie 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 m. mokestiniais laikotarpiais gaus neišmokėto darbo užmokesčio dalį ir nepasinaudos visu jiems priklausančiu metiniu NPD/PNP, pavyzdžiui, gaunantys tik pensijas, šiuos dydžius pritaikyti galės, pateikdami atitinkamo mokestinio laikotarpio metinę pajamų mokesčio deklaraciją. Tokiu atveju metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje apskaičiuotas metinis NPD/PNP būtų pritaikytas tą mokestinį laikotarpį išmokėtai gražintinai neišmokėto darbo užmokesčio daliai, o nuo šios išmokos išskaičiuotas pajamų mokestis ar jo dalis gražintas gyventojui Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo nustatyta tvarka.

VMI prie FM atkreipia dėmesį į tai, kad gyventojui taikytino metinio NPD sumą lemia visų (išskyrus GPMĮ 20 straipsnio 7 dalyje nurodytas išimtis) per mokestinį laikotarpį gautų apmokestinamųjų pajamų lygis, kuriam didėjant, taikytino metinio NPD suma sumažėja. Į metinę pajamų sumą įskaičiuojamos visos su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos, taigi, bus įskaičiuota ir gražinto neišmokėto darbo užmokesčio suma. Dėl šios priežasties gyventojams, kuriems kiekvieno atitinkamo (2016, 2017, 2018, 2019, 2020 m.) mokestinio laikotarpio mėnesį NPD bus pritaikytas, metinis NPD sumažės ir vien dėl to atsiras pareiga perskaičiuoti metinį NPD, pateikti metinę pajamų mokesčio deklaraciją ir papildomai sumokėti joje apskaičiuoto pajamų mokesčio sumą.

5. Dėl institucijų (įstaigų) išmokėtų išmokų deklaravimo.

GPMĮ 24 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad mokestį išskaičiuojantis asmuo, mokestiniu laikotarpiu išmokėjęs išmokas, pagal mokesčio mokėjimo tvarką priskiriamas gyventojų A klasės pajamoms, privalo deklaruoti išmokėtas išmokas bei nuo jų išskaičiuotą ir sumokėtą pajamų mokestį pateikdamas deklaracijas.

Vadovaujantis GPMĮ nuostatomis, institucijos (įstaigos) Nutarimu nustatyta tvarka gyventojams išmokėtas gražintinas neišmokėto darbo užmokesčio (atlyginimo) ir išskaičiuoto pajamų mokesčio sumas Mėnesinės pajamų mokesčio nuo A klasės pajamų deklaracijos FR0572 formoje, nurodant tik bendras sumas (ši forma ir jos užpildymo taisyklės patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. sausio 15 d. įsakymu Nr. VA-7 „Dėl Mėnesinės pajamų mokesčio nuo A klasės pajamų deklaracijos formos, jos priedų formų bei jų pildymo ir pateikimo taisyklių patvirtinimo“) ir Metinės A klasės išmokų, nuo jų

išskaičiuoto ir sumokėto pajamų mokesčio deklaracijos FR0573 formoje, nurodant kiekvienam gyventojui išmokėtas išmokas ir nuo jų išskaičiuoto pajamų mokesčio sumas (ši forma ir jos užpildymo taisyklės patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. liepos 26 d. įsakymu Nr. VA-145 „Dėl Metinės A klasės išmokų, nuo jų išskaičiuoto ir sumokėto pajamų mokesčio deklaracijos FR0573 formos, jos FR0573A, FR0573U priedų pildymo ir teikimo taisyklių patvirtinimo“), privalės deklaruoti tokių išmokų faktiško išmokėjimo laikotarpiu.

Deklaruotinos darbo užmokesčio (atlyginimo) išmokos nėra sietinos su mokestiniais laikotarpiais, už kuriuos jos apskaičiuotos, todėl mokesčių administratoriui pateiktos šių deklaracijų formos už praėjusius laikotarpius, už kuriuos gražinamos apskaičiuoto darbo užmokesčio (atlyginimo) sumos, neturės būti tikslinamos.

6. Dėl Įstatymo 1 straipsnyje nurodytų asmenų įpėdiniams išmokamų išmokų deklaravimo.

Įstatyme numatytas sumažinto darbo užmokesčio dalies gražinimas asmenims, kuriems už darbą apmokama iš valstybės ar savivaldybės biudžeto lėšų ir kuriems buvo mokamas dėl ekonomikos krizės neproporcingai sumažintas darbo užmokestis, patirtų praradimų gražinimas. Įstatymo 1 straipsnyje nurodytų asmenų įpėdiniams, pateikusiems paveldėjimo teisės liudijimus ir/arba pergyvenusio sutuoktinio nuosavybės teisės į sutuoktinių bendro turto dalį liudijimą (ar patvirtintą jo kopiją) mirusiajam asmeniui apskaičiuota gražintino sumažinto darbo užmokesčio suma laikytina paveldėjimo būdu gautomis pajamomis. Paveldėjimo būdu gyventojo gautų pajamų šaltinis yra turto palikėjas, todėl sumažinto darbo užmokesčio dalies išmokėjimo Įstatymo 1 straipsnyje nurodytų asmenų įpėdiniams atveju šias išmokas išmokėjusiai institucijai (įstaigai) duomenų apie jas mokesčių administratoriui pateikti nereikės.

Pagal turinį sumažintas gražintinas darbo užmokestis GPMĮ taikymo aspektu yra laikomas su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusiomis pajamomis, apmokestinamomis taikant 15 procentų pajamų mokesčio tarifą, todėl pajamų mokestis turi būti išskaičiuojamas bei sumokamas į biudžetą ir tais atvejais, kai išmokamas ne jį uždirbusiam asmeniui, o šio asmens įpėdiniui.

Atsižvelgus į tai, kad pagal turinį gražintina sumažinto darbo užmokesčio dalis GPMĮ taikymo aspektu yra laikomas su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusiomis pajamomis jas uždirbusio asmens atžvilgiu, gražinamo sumažinto darbo užmokesčio dalies gavėju ir pajamų mokesčio mokėtoju laikytinas jas uždirbęs mirusysis asmuo. Tokiais atvejais duomenys apie išmokas turės būti pateikiami tik Mėnesinės pajamų mokesčio nuo A klasės pajamų deklaracijos FR0572 formoje, nurodant bendras išmokų ir išskaičiuoto pajamų mokesčio sumas.

Analogiškai pajamų mokesčiu apmokestinamos ir deklaruojamos (tik FR0572 formoje bendromis sumomis) apmokestinamosioms pajamoms priskirtos asmenų įpėdiniams išmokamos išmokos, išmokėtos pagal Valstybinio socialinio draudimo išmokų ir valstybinių pensijų, kurių dydis priklausė nuo neproporcingai sumažinto darbo užmokesčio (atlyginimo), neišmokėtos dalies apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarkos aprašą.

Viršininko pavaduotoja

Vilma Vildžiūnaitė

